

SOCIETAT PALAFRUGELL - 25 maig 2024 2.00 h

Vimar, mirall del tercer sector

- La fundació baix-empordanesa, que arriba enguany al 25è aniversari, atén persones amb discapacitats psíquiques amb nous projectes
- L'alça dels preus de concert, per part de la Generalitat, n'evita el col·lapse, però defensen el seu rol davant el debat entre la gestió pública o privada

EMILI AGULLÓ PLANELLAS - PALAFRUGELL

La Fundació Vimar, que es va constituir el 1999 per donar atenció a les persones amb discapacitats psíquiques del Baix Empordà i les seves famílies, compleix aquest any un quart de segle amb molta feina feta en la creació de serveis residencials, però encara molta més per fer. Tenen una cinquantena de places residencials, entre tres llars residència –pisos habitats per unitats de convivència tutelades d'entre 10 i 12 usuaris cadascun– a Palafrugell i Sant Antoni de Calonge, i una residència de format convencional, la Robert Pallí de Sant Feliu de Guíxols. Aquest centre, des del 2008, ofereix setze places més, concertades per la Generalitat, i una de les quals sempre rotatòria per a famílies que recorren ocasionalment al servei de respir.

A més, Vimar ha posat en marxa en els últims anys dos equipaments de centre de dia. El més recent, el centre d'atenció especialitzada (CAE) de Palafrugell, va suposar, el 2022 la darrera millora per a usuaris amb discapacitats greus i cabuda per a 24 persones, tot i que només dotze de les places són concertades pel Departament de Drets Socials. I 22 més al Servei de Teràpia Ocupacional (STO) de Santa Cristina d'Aro, on la fundació també diu que el concert es podria ampliar fins a la capacitat màxima de 25.

El nombre de persones amb discapacitats intel·lectuals o psíquiques al Baix Empordà susceptibles de requerir serveis residencials és d'unes 600. Però el president de l'entitat, el també exalcalde de Palafrugell i exdiputat Lluís Medir, admet que l'estadística és només una referència: "Més enllà de l'Idescat, el problema és que encara tenim persones no detectades latents, amb necessitat d'atenció, però o bé no les coneixem o bé no ens coneixen", diu. Medir justifica com a millor variable les "lístes d'espera, que hi són" i creixen. "Moltes famílies cuiden els fills a casa, però es fan grans i es pensen que quan els calgui trobaran plaça en qüestió de dies", prevé el president, però en cas d'hospitalització o malaltia sobtada dels cuidadors, per exemple,

apareix el problema de la falta d'alternatives. D'altra banda, hi ha els pacients sobrevinguts, que “mai s'haurien pensat haver-hi de recórrer, però cada cop en són més, per ictus o arran d'addiccions”, posa Medir com a darrers exemples.

El pressupost, al límit

L'entitat s'ha sobreposat a uns exercicis difícils, en què han pesat els desajustos per la covid –en sobre costos per afrontar les mesures protectores i la davallada d'ingressos– i el trasbals final per la crisi inflacionària derivada de la guerra a Ucraïna, quant al preu de l'energia i dels aliments. Van tancar el 2022 amb un dèficit de 142.000 euros, que van aconseguir revertir a un mínim saldo positiu l'any passat.

En la recepta per quadrar comptes, no hi ha entrat la solució fàcil de retallar plantilla: “No hem hagut d'arribar a retallar personal, perquè en la nostra activitat és el veritable motor per donar qualitat de vida als usuaris”, explica el tresorer, Raimon Sarret. Però sí grans esforços per ajustar despeses: “No deixar cap llum o la climatització encesos en habitacions buides, fer l'ús just de fotocopiadores o impressores als tallers i oficines, i mirar els preus a l'hora d'anar a comprar als supermercats”, il·lustra el tresorer. Un bàlsam per a la lluita de l'entitat i la resta del tercer sector ha estat l'actualització d'unes tarifes de concert que arrossegaven una dècada de congelació, amb el 6% compromès l'any passat pel conseller, Carles Campuzano. Però a Vimar agraeixen també “la resposta dels ajuntaments i el Consell Comarcal”, a més de la Diputació, que es van gratar la butxaca per evitar el col·lapse econòmic de la fundació.

Una residència més gran

La pròxima fita, en la qual treballen des de fa més d'una dècada, serà la residència de Platja d'Aro, amb 32 places noves que duplicarien l'oferta actual de la guixolenc Robert Pallí. El projecte acumula retards perquè el terreny que inicialment volia cedir Castell-Platja d'Aro, a tocar del Ridaura, va ser declarat amb risc d'inundabilitat per l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), i l'alternativa proposada pel consistori, també a tocar del parc dels Estanys, està ocupada encara pels mòduls provisionals de l'escola Fanals, que s'hauria de traslladar a un edifici de nova construcció cap a l'any 2026. Amb el fre de la pandèmia també pel mig, Medir, però, creu que ara va de debò, perquè l'Ajuntament ha assumit l'encàrrec de contractar les obres de l'escola i compten que el 2027 ja podrien disposar del solar alliberat, i l'experiència de la covid i l'escenari de transició energètica els ha obert els ulls a l'“oportunitat” de repensar el disseny del centre, amb “nova distribució, mil·lors aïllaments i la introducció de generació d'energia renovable, que poden fer que definim un nou referent”. Però per encarrilar-ho, abans de posar-s'hi amb el projecte definitiu, els tocarà “refer i assegurar tot el pla de finançament per segon cop”, amb preus encarits, però amb la intenció d'explorar també “nous ajuts per a l'eficiència i la sostenibilitat”.

Reptes comuns a tot el sector

El projecte, per a la Generalitat, és prioritari. Però la iniciativa serà privada i amb suport material del món local per a terrenys i obres, com totes les altres. Medir recorda “el debat pendent del model”, perquè les fundacions s'equiparen a empreses privades i poden ser “declarades en fallida d'un dia per l'altre”, i no hi ha consens entre els partits al Parlament dissolt per desllorigar un futur que vagi més enllà de la gestió pública, que defensen les formacions més a l'esquerra, o l'accés del sector privat i la liberalització, per a la resta d'opcions polítiques. El president creu que la gestió pública és poc àgil i no especialitzada, i la privada se centraria més en els números que no pas en els usuaris, i preferiria aprofundir en el terme mitjà dels concerts, amb preus justos, “entre entitats expertes” en cada àmbit. Però amb una estabilitat pressupostària que no depengui de si hi ha pressupost o govern constituït, i amb “l'equiparació salarial del personal amb el de la funció pública dels serveis socials, sanitaris, o el que es decideixi”, perquè, si no, ha-

bitualment pleguen. Tampoc no els ha anat a favor la convocatòria electoral anticipada, que va fer decaure els projectes de lleis del tercer sector i l'actualització del text legislatiu de proveïment de serveis. Més deures per a la nova legislatura.

La pèrdua de Jordi Sistach

Vimar arriba als 25 anys, una efemèride que volen commemorar enguany, però sense deixar de banda el pòsit anterior, com a hereus de l'Associació els Àngels, constituïda el 1978 a Palamós, per aconseguir una escola adaptada al Baix Empordà, amb l'impuls de Mossèn Gumersind Vilagran, rector aleshores a Palamós, o de l'artista i activista Carme Maristany, Vita, impulsors tots dos de la fundació. Durant el darrer quart de segle, però, una altra de les persones implicades va ser l'exmestre i exregidor palamosí Jordi Sistach, que havia recollit el testimoni del mandat fundacional, com a vicepresident. Des d'un segon terme discret, sempre dialogant però persistent, havia sabut menar les gestions i converses, amb polítics, mecenes o entitats financeres, per generar el clima de consens que va permetre a la fundació expandir la seva capacitat assistencial i residencial.

En la memòria de l'exercici 2023, l'actual president, Lluís Medir, admet que "el seu buit es farà sentir", després que morís a finals de l'any passat: "Hem de començar a caminar de nou, sense la presència, l'experiència, la voluntat, la dedicació i la tenacitat pròpies d'en Jordi", que ja havia deixat encarrilat el primer avantprojecte de la residència a Platja d'Aro. Ara, la intenció és recuperar el seu llegat perquè acabi sent realitat.